

FRANCESC
PUIGPELAT

EL RETORN DE
MACBETH



PREMI DE NOVEL·LA
CIUTAT D'ALZIRA

–Sóc Macbeth, fill de Macbeth, rei d'Escòcia.

En sentir l'anunci, Brycen va obrir la pesada porta de fusta de faig i va guaitar cap a fora. Davant del llindar hi havia un home palplantat: era alt i prim, anava un xic encorbat i duia el cap cobert amb la caputxa d'una capa de llana marró, basta i esfilagarsada. *Deu ser un bastard*, va pensar Brycen que, com tots els escocesos, coneixia la història i les llegendes que circulaven sobre el rei Macbeth, però no tenia constància que hagués deixat cap plançó rere seu. De jove, Brycen fins havia vist alguns cops el rei Macbeth i va intentar reconèixer els seus trets en els del seu presumpte fill: nas aixafat i deforme, ulls petits i grisos, llavis molsuts, barba blanca i curta. S'hi assemblava? No hi hauria posat la mà al foc.

–Passi, noble Macbeth –va dir Brycen–. El meu amo l'esperava.

–Ha rebut el missatge?

–I tant, senyor. Al migdia. El meu amo Fleance ha ordenat de seguit un bon sopar per rebre-us aquesta nit. Semblava content...

Un somriure irònic es va dibuixar als llavis de Macbeth, que Brycen va lligar amb la maledicció en veu baixa que havia amollat Fleance en llegir el pergamí amb la notícia de la inesperada visita. Quina relació amistosa podia haver-hi entre Macbeth, fill de Macbeth, i Fleance, fill de Banquo? De què havien d'enraonar? Algú podia concebre que sopessin plegats, amistosament?

Brycen va recordar d'una revolada l'aspra història de crims i sang que era l'únic vincle entre els dos homes, ja vells, que compartirien xai rostit, formatge escocès i el vi grec aquell vespre. Cinquanta-set anys enrere, després de la batalla de Pitgaveny, tres bruixes aturaren Macbeth i Banquo en un aiguamoll pudent i els anunciaren dues profecies letals: que Macbeth esdevindria rei i que Banquo engendraria una nissaga de reis. Com a conseqüència de l'oracle, Macbeth, instigat per la seva muller, la perversa Gruoch, assassinà amb les seves mans el bon rei Duncan i aconseguí proclamar-se monarca absolut d'Escòcia. Anys després, empès per la gelosia –ja que no tenia fills legítims– i el temor, Macbeth ordenà també l'assassinat de Banquo i del seu fill Fleance. Banquo morí en una emboscada i quedà estès en una rasa, esbudellat i esclafat, amb una vintena de punyalades al crani i la cara. Fleance, però, fugí i es refugià a Gal·les. Atemorit, esquerp, solitari, pagant espies, sospitant conxorxes i consumint-se en els remordiments, Macbeth regnà tirànicament fins que una rebel·lió encapçalada per Malcolm, fill de Duncan, el derrotà i l'obligà a arrecerar-se rere els murs del castell de Dunsinane. Brycen va fer un breu compte mental: era el 12 d'abril de l'any del Senyor del 1097, i se'n complien just quaranta d'ençà que les tropes de Malcolm irromperen en el castell i el cap de l'infame rei Macbeth, seccionat per l'espasa de l'intrèpid i barbut i noble Macduff, havia rodolat per damunt de les lloses de pedra del pati de l'homenatge.

–Endavant, senyor Macbeth –va afegir Brycen.

Macbeth va pujar els dos esglaons davant la porta, seguit de tres escortes que havien romàs rere seu durant la conversa, silenciosos. Eren alts i cepats, armats amb espases espigades, dagues breus i ballestes precises: tenien tota la pinta de mercenaris d'elit, cosa que demostrava que Macbeth, fill de Macbeth, fos qui fos i sortís d'on sortís, tenia molts diners.

Abans de tancar la porta, Brycen es va quedar un instant observant el formidable panorama que dominava el petit castell de Dornoch: després d'un dia gloriós i tebi, sense un núvol, un dia de primavera incipient i aromàtica, el sol roig estava a punt d'enfonsar-se a l'horitzó, damunt el perfil abrupte de les properes costes d'Irlanda. A primer terme, en un golf, les onades manses acaraven els esculls lluents i llepaven sensualment, a poc a poc, el peu dels penya-segats erectes. El vaivé blau del mar era com una massa de gelatina gràvida, translúcida i dolça. Brycen va notar a la cara el ventet del sud, sec i tònic, carregat dels humors de la pèrfida Anglaterra, va tancar la porta i es va tombar.

–Endavant –va demanar–, recte per aquest passadís.

Macbeth i els tres mercenaris van seguir fins a una segona porta, il·luminada per dues torxes, on els esperava Cailleach, muller de Brycen i majordoma del castell. Cailleach va fer girar la clau al pany, es va vinclar davant Macbeth fill amb una lleu reverència i va adreçar a Brycen una mirada esmolada que significava: *Quiet. D'això, me n'ocupo jo*. Brycen va donar mitja volta i no s'hi va encaparrar, tot i que sabia que Cailleach, molts anys enrere, quan encara vivia el rei Macbeth, havia estat criada de Banquo i coneixia molts fets amagats d'aquella època turbulenta, secrets sense nom que ella mai no li havia volgut revelar i ell –sabent que, de vegades, la informació mata– mai no havia gosat preguntar.

Duu la mort escrita a la cara, va pensar amb un calfred Cailleach, a penes veure la taca grogosa del rostre de Macbeth mig esborrada a la llum trèmula de les torxes, *però no escrita amb l'estil sec d'un notari o un herald, sinó com la dibuixaria un joglar en un poema. La mort vers a vers. En un poema.* La cara de Macbeth. La cara que es va esvaïr en la fosca mentre seguia Cailleach per una colla de passadissos obscurs. La cara de Macbeth com una taca negra sota la caputxa negra de la capa, sota els sostres negres del castell, sota la volta del firmament que encara era blava i violeta però aviat s'ennegriria –esdevindria negra com el sutge. Va obrir una porta estreta, va deixar passar Macbeth i va aixecar una mà autoritària per barrar el pas als tres escortes.

–Són la meva guàrdia personal –va dir Macbeth.

–Amb el meu amo, no et cal.

La cara de Macbeth va sorgir un moment de la negror i Cailleach va distingir la seva barba curta i blanca, els ulls esmolats, el nas com un manyoc informe, mig esclafat mig seccionat, amb el forat dret obert com una espluga a la falda del mont Muiched. *És una ferida, però no de guerra*, va pensar Cailleach, *perquè Macbeth fill, aquest maleït bastard, mai no ha fet la guerra. Deu ser un accident de cacera –la banya d'un cérvol, l'ullal d'un llop, l'ullal d'un senglar.*

Macbeth va fer un senyal breu i els tres escortes es van enretirar uns passos. Després va entrar, amb Cailleach rere seu, que va ajustar la porta. Es va trobar en una gran sala rectan-

gular: el saló del tinell del castell. A la banda oposada hi havia una xemeneia encesa amb foc viu i, al davant, una petita taula rodona, coberta amb tovalles de vellut verd, amb un canelobre de quatre espelmes i una plata amb set o vuit pomes. A cada banda de la taula, una poltrona de fusta fosca. La sala tenia dues finestres escanyades culminades amb arcs: la de la dreta mirava a llevant, cap al camí que duia a l'istme, la vila de Ballantrae i tot Escòcia; la de la dreta s'encarava a ponent, cap al mar, cap a Irlanda i cap al sol ponent, la llum del qual tenyia de roig el cap d'un home: Fleance, fill de Banquo.

En contrast amb Macbeth, Fleance duia el cap destapat. Els seus cabells, d'un blanc lluminós, a penes eren diferents aquell vespre –que Fleance tenia seixanta anys– que la ja remota nit que havia conegut Macbeth fill al castell de Dunsinane, quaranta anys enrere. Havia passat del cabell albi al cabell canós sense que ningú no se n'adonés –i Macbeth va pensar: *Fins podria ser a l'inrevés, que hagués estat canós de jove i en l'ancià s'hagués tornat albi*, i ho va pensar perquè, a Macbeth, li agradaven les paradoxes i les idees inesperades. Jugava a donar la volta a les idees com les dones donen la volta als mitjons en acabar la bugada, o els homes donen la volta als cadàvers en acabar la batalla. Fleance era barbamec, tenia una pell suau i molsuda –sense a penes arrugues–, el nas fi i uns ulls blavíssims, llunts, molt fixos, sense pestanyes. Uns ulls que inquietaven perquè Fleance no parpellejava mai –era un home d'aspecte pacífic però furtiu, de pinta embadocada però en alerta permanent, com una fura amb les urpes amagades i esmolades. Duia una gonella de color blau fosc, cenyida per un cinturó que enfilava una bossa de cuir i una beina de plata per a una daga, buida. Anava desarmat.

Cailleach es va fixar en la cintura de Macbeth: també anava desarmat. *Què volen?*, va pensar Cailleach, *Dos vells*

que a penes s'aguanten drets. Què busquen? Perquè Cailleach va entendre de seguit que no només Macbeth buscava alguna cosa amb aquell retrobament: Fleance també tenia el seu projecte, i ho va entendre en observar el seu somris tímid i escoltar la seva veu modulada i musical.

–Benvingut, amic Macbeth. Seu.

Macbeth va seure en una de les poltrones, mentre Fleance, amb un gest imperatiu, ordenava:

–Posa'ns vi. Dues copes.

Cailleach els va observar, a banda i banda de la taula, i va pensar que, més que un retrobament, allò era un duel –sense dagues, però un duel– de regles incertes i orígens ignots, de paraules i records i profecies i revenges, però un duel. Es va acostar a la lleixa damunt la xemeneia, va aixecar el gerro de terrissa que aquella tarda havia omplert amb vi d'un bocoi del celler i va començar a servir dues copes de plata mentre, de cua d'ull, observava Fleance. Va tenir un ensurt i es va estremir, mentre pensava: *Com un poema. La mort com la recitaria un joglar, vers a vers: al front, als ulls, al nas, a la boca. Com un poema. Fleance duu la mort escrita a la cara.*